

Življenje prevzetih besed – izobraževalna terminologija v madžarsko-madžarskem slovarju Termini

Anna Kolláth*

Povzetek

Prevzemanje besed je naravna posledica sobivanja ljudstev in narodov in predstavlja enega od najpomembnejših dejavnikov širjenja in bogatenja besedišča določenega jezika. Korpus besedja, ki je nastal kot posledica prevzemanja, je v leksikalnem in semantičnem ustroju madžarskega jezika velikega pomena. V različnih obdobjih zgodovine jezika je (bil) medsebojni vpliv jezikov različno izrazit, navadno sorazmerno z družbenimi in ekonomskimi okoliščinami. Ta proces je v življenju madžarskega jezika tudi dandanes virulentnega pomena. Teoretsko-raziskovalna dejavnost Madžarske jezikovne raziskovalne mreže Termini (Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat), ki poteka pod okriljem Madžarske akademije znanosti (A Magyar Tudományos Akadémia), je utemeljena na znanstvenih in enovitih iztočnicah in se udejanja v procesu, imenovanem nyelvi határtalanítás.¹ Prispevek obravnava enega od vidikov tega procesa, in sicer skuša na primeru iz državnega (večinskega) jezika prevzetega besedja v korpusu prekmurske madžarščine, ki je posledica posrednega ali neposrednega prevzemanja, strnjeno predstaviti aktualno stanje v madžarščini.

Ključne besede: prevzemanje besed, neposredno in posredno prevzete besede, izobraževalna terminologija, spletni madžarsko-madžarski slovar Termini, Prekmurje

* Oddelek za madžarski jezik in književnost, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, anna.kollath@um.si

1 Pod pojmom *nyelvi határtalanítás* (prosto prevedeno kot »jezikovna brezmejnost« ali »brisanje mej v jeziku«, tudi *detrianonizáció* »detrianonizacija«, v nadaljevanju: »jezikovna detrianonizacija«) razumemo delo na področju leksikologije, leksikografije in korpusnega jezikoslovja, ki si prizadeva, da se madžarski slovarji, slovnice in priročniki ne bi ukvarjali samo z madžarščino, ki se govori na območju Madžarske, temveč bi veljali za t. i. »skupni madžarski jezik« (ki torej vključuje tudi različice, ki se uporabljajo onkraj državnih mej). Univerzalnost madžarskega jezikoslovja pomeni, da je predmet znanstvenega ukvarjanja z madžarščino (univerzalni) skupni madžarski jezik, katerega del so tudi različice madžarščine, ki se uporabljajo onkraj državnih mej. O tej temi je bilo napisano že veliko strokovne literature (obširneje v Kolláth 2005: 98–143).

Abstract – The life of loanwords - educational terminology in the Hungarian-Hungarian dictionary Termini

Adoption of words is a natural consequence of the coexistence of peoples and nations and is one of the most important factors in spreading and enriching the vocabulary of a particular language. The corpus of words created as a result of the takeover is of great importance in the lexical and semantic structure of the Hungarian language. In different periods of the history of language, the mutual influence of languages has been differently expressed, usually in proportion to social and economic circumstances. This process is still of virulent importance in the life of the Hungarian language today. The theoretical research activity of the Hungarian Language Research Network Termini (Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózata), which takes place under the auspices of the Hungarian Academy of Sciences (Magyar Tudományos Akadémia), is based on scientific and uniform starting points and is implemented in the process. The article deals with one aspect of this process, namely it tries to concisely present the current situation in Hungarian on the example of a word taken from the state (majority) language in the corpus of Prekmurje Hungarian, which is the result of direct or indirect adoption.

Keywords: word acquisition, directly and indirectly acquired words, educational terminology, online Hungarian-Hungarian dictionary Termini, Prekmurje

Absztrakt – Kölcsönszavak élete – az oktatás terminológiája a Termini magyar–magyar szótárban

A szókölcsonzés népek és nemzetek együttélésének természetes következménye, a szókészlet gyarapításának, gazdagításának egyik legfontosabb forrása. A magyar nyelv lexikai, szemantikai rendszerében a kölcsönszók így keletkezett korpusza nagy jelentőségű. A nyelvtörténet különböző korszakaiban különböző mértékű (volt) a nyelvek egymásra hatása, általában a társadalmi és a gazdasági viszonyok erősségének függvényében. A folyamat napjainkban is virulens jelensége a magyar nyelv életének. A Magyar Tudományos Akadémia Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózata tudatos, egységes szempontok alapján szervezett elméleti és gyakorlati tevékenysége a nyelvi határtalanításnak nevezett tevékenységben realizálódik. A tanulmány ennek egy szeletét érinti, a magyar nyelv mostani helyzetének rövid bemutatására vállalkozik a közvetlen és közvetett kölcsönzés eredményeként létrejött államnyelvi eredetű kölcsönszók mura-vidéki korpusza alapján.

Kulcsszavak: szókölcsonzés, közvetlen és közvetett kölcsönszók, oktatásterminológia, Termini online magyar–magyar szótár, Muravidék

Splošno znano je, da manjšinski madžarski jezik v Sloveniji uživa status uradnega jezika. Državnemu jeziku (slovenščini) enakovreden položaj ima v Prekmurju, kjer na t. i. narodnostno mešanem območju živi avtohtona madžarska narodna skupnost (teritorialna manjšina). Karseda široko zastavljen opis kontaktnih jezikovnih različic v Prekmurju ter karseda široko zastavljeno raziskovanje vernakularnih različic maternega jezika madžarske govorne skupnosti, kot tudi preučevanje jezikovne rabe (madžarščine) je nekaj, čemur tako krajevna madžarska jezikovna skupnost kot tudi madžarska jezikovna skupnost na Madžarskem že od nekdaj dajeta velik pomen; enako pa velja tudi za večinsko, slovensko jezikovno skupnost (Kolláth, Gróf 2013). Dandanes je jasno, da je uveljavitev večjezičnega, večkulturnega pristopa v jezikoslovnih in v interdisciplinarnih raziskavah temeljni pogoj za obstanek maternega jezika, saj lahko le takšen pristop zagotovi ustrezen temelj za sožitje različnih jezikov v večjezičnem, večkulturnem okolju (Kolláth 2020). V tem procesu igrajo zelo pomembno vlogo vsi programi Madžarske jezikovne raziskovalne mreže *Termini*, ki se umeščajo v raziskovalno dejavnost jezikovne detrianonizacije, saj s preučevanjem jezikovnega položaja v zunanjih ozirima zamejskih madžarskih regijah (madž. *külső régiók*) pripomorejo h krepitvi vitalnosti različic maternega jezika madžarskih govornih skupnosti in k utrjevanju konvergentne raziskovalne usmeritve (Benő, Juhász, Lanstyák 2020). V svojem prispevku bom skušala na kratko predstaviti segment *spletnega madžarsko-madžarskega slovarja in podatkovne baze Termini*, ki je plod dela raziskovalne mreže *Termini* (<http://termini.nyud.hu/htonline/htlista.php?action=firstpage>). Ob tematski analizi določenega segmenta prekmurskega korpusa prikazujem trenutek na časovni premici življenja prevzetih besed s tematskega področja izobraževanja in vzgoje.

Jezikovne brezmejnosti, jezikovne detrianonizacije

Pod pojmom »jezikovne brezmejnosti« ali »jezikovne detrianonizacije« (madž. *nyelvi határtalanítás, detrianonizáció*) razumemo raziskovalno delo, ki se ukvarja z divergentnim razvojem madžarskega jezika. V prvi vrsti zajema delo na področju leksikologije, leksikografije in korpusnega jezikoslovja. Glavni cilj te dejavnosti je vključitev besedja zamejskih jezikovnih različic – ob ustreznem upoštevanju prevzetih besed – v slovarje in jezikovne priročnike madžarščine (za obširnejši prikaz te tematike v slovenščini gl. Kolláth 2006, 2019 in Kolláth, Kruzsliz, Gaál 2021). Kot posebno plast besedja zamejskih jezikovnih različic (madž. *határon túli nyelvvaltozatok*, kratica *ht.*) razumemo tiste elemente besedja in drugih jezikovnih prvin, ki odstopajo od stanja, kot ga izkazuje madžarščina, ki se govori znotraj madžarskih mej, ob čemer velja, da so se ti elementi razvili kot posledica jezikovnega stika in zrcalijo divergentni razvoj jezika v obdobju po sklenitvi trianonske pogodbe. Med te elemente prištevamo tudi nekatere druge posebnosti, na primer starinske (narečne)

besede (Lanstyák 2006, Kolláth 2007, Benő, Péntek, ur. 2011, Pintér 2017 *in passim*). Do sedaj so bile prevzete besede, ki jih je zbrala in sistematizirala raziskovala mreža *Termini*, vključene v štiri tiskane izdaje slovarjev: v 2. izdajo *Razlagalnega slovarja madžarščine* (madž. *Magyar értelmező kéziszótár*),² v prva dva zvezka zbirke *Priločniki madžarskega jezika* (madž. *A magyar nyelv kézikönyvtár*): *Osirisov pravopis* (madž. *Osiris Helyesírás*) in v *Slovar tujk* (madž. *Idegen szavak szótára*), kakor tudi v *Razlagalni slovar+* (*Értelmező szótár+*). Najpomembnejši dosežek prvih dvajsetih let dejavnosti na področju jezikovne detrianonizacije pa je gotovo *Madžarsko-madžarski spletni slovar in podatkovna baza Termini* (<http://termini.nyud.hu/htonline/present.php?action=bemutatas>).

Proces jezikovne detrianonizacije je v madžarskem jezikoslovju opazen od leta 2001 (ena od najnovejših publikacij, v kateri je povzeta dosedanja strokovna literatura na to temo, je Benő, Juhász, Lanstyák 2020), udejanja pa se v zavestno zasnovanem in načrtovanem teoretsko-praktičnem delu Madžarske jezikovne raziskovalne mreže Madžarske akademije znanosti, ki temelji na skupnih, enovitih iztočnicah (Benő, Péntek, ur. 2011, Kolláth 2020 *in passim*). Delo te raziskovalne mreže temelji na ugotovitvi o specifičnem položaju madžarščine in izhaja iz osnovne predpostavke, da madžarski jezik ni enak jeziku, k se govori znotraj madžarskih državnih mej, saj skupnosti govorcev madžarščine dandanašnji – kot posledica odredb Trianonske mirovne pogodbe – poleg matične države naseljujejo še šest sosednjih držav v Panonski nižini, sorazmerno visoko pa je tudi število govorcev, ki živijo v diaspori. Sociolingvisti in drugi jezikoslovci iz obmejnih regij, skupaj z nekaterimi kolegi iz Madžarske, so se že pred časom zavedeli dejstva (in se ga še vedno), da se je treba tako pri raziskovanju in opisovanju jezika kot tudi v okviru osebnih stikov ozreti onkraj državnih mej, in da je treba izkoristiti možnosti, ki jih je odprla sprememba politične klime v 90. letih prejšnjega stoletja. Raziskovanje kontaktnih jezikovnih različic madžarskih zamejskih skupnosti, kartiranje jezikovnega položaja na dvojezičnih oziroma večjezičnih območjih, opis pravnega, ekonomskega in družbenokulturnega položaja govorcev manjšinskih različic madžarščine ter očrt aktualnih trendov v jezikovni rabi – vse to pripomore k temu, da bi divergentni jezikovni razvoj doslej ubral smer konvergence, pri čemer pa gre seveda na eni strani upoštevati in ohranjati lokalne posebnosti in jezikovne elemente, ki so nastali kot naravna posledica jezikovnega stika, ter na drugi strani pestrost in raznolikost jezikovne rabe, saj se le tako ohranja in utrjuje vloga življenja v maternem jeziku v večjezičnem in večkulturnem svetu (Kolláth, Kruzslicz, Gaál 2021).

2 To sega še v čas pred ustanovitvijo mreže univerzitetnih oddelkov in raziskovalnih središč v zamejskih regijah, *Razlagalni slovar* je namreč izšel leta 2003.

Slovar *Termini*

V slovar *Termini* se vključujejo značilne, iz vsakokratnega državnega jezika v zamejsko jezikovno različico prevzete besede in besedne zveze, ki so v široki in/ali pogosti rabi. Zbiranje gradiva poteka neprekinjeno od leta 2003, kakor je neprekinjeno tudi samo prevzemanje, ki je naravna posledica dolgoletnega stika med madžarščino in slovenščino. Slovar in podatkovna baza se vseskozi razvijata in širita; slovarski sestavki postajajo vse podrobnejši in vsebujejo vse več informacij. Slovar je raziskovalcem in drugim uporabnikom dostopen od leta 2007, in sicer od samega začetka izključno v spletni obliki. Geselska baza, na kateri temelji slovar, vsebuje jezikovno gradivo, zbrano v sedmih zamejskih regijah Panonske nižine, v zadnjem času pa se vključuje tudi jezikovno gradivo, zbrano na Madžarskem: slovar tako vsebuje gradivo, zbrano v štirih t. i. velikih regijah [madž. *nagyregió*]: v pokrajini Gornja zemlja na Slovaškem [madž. *Felvidék*, slov. *Horná zem*, slovarska kratica *Fv*], v Zakarpatju v Ukrajini [madž. *Kárpátalja*, ukr. *Закарпаття*, slovarska kratica *Ka*], v Transilvaniji v Romuniji [madž. *Erdély*, rom. *Transilvania*, slovarska kratica *Er*] in v Vojvodini v Srbiji [madž. *Vajdaság*, srb. *Vojvodina*, slovarska kratica *Va*], v treh t. i. majhnih regijah [madž. *kisregió*]: v Baranji na Hrvaškem [madž. *Drávaszög*, hrv. *Baranja*, slovarska kratica *Hv*], v Prekmurju v Sloveniji [madž. *Muravidék*, slovarska kratica *Mv*] in na Gradiščanskem v Avstriji [madž. *Őrvidék*, nem. *Burgenland*, slovarska kratica *Óv*], prav tako pa gradivo iz Panonske kotline [madž. *Kárpát-medence*, *Km*] in iz Madžarske [madž. *Magyarország*, slovarska kratica *Mo*].³

Več kot deset let usklajenega in doslednega regionalnega uredniškega dela je poleg zbiranja gradiva ter pisanja, poglobljanja ter dodelave slovarskih sestavkov omogočilo tudi vzpostavitev obsežnih podatkovnih baz ne samo za gradivo iz velikih regij (Benő 2014, Lanstyák 2006), ampak tudi za gradivo iz majhnih regij. Tako je tudi npr. prekmurski korpus zdaj možno analizirati ne samo z vidika pogostosti rabe prevzetih besed v sociolingvističnem okviru, ampak tudi s številnih drugih vidikov (Gaál 2020, Kolláth 2012, 2021, Kolláth, Lehocki, Samardžić, Vukov-Raffai 2021).

Prekmurski korpus

Stanje 10. februarja 2022 je bilo sledeče: slovar *Termini* vsebuje 5281 slovarskih sestavkov, od tega jih je 499 opremljenih s terminološkim kvalifikatorjem za področje izobraževanja in vzgoje (kar predstavlja 4,9-odstotni delež vseh iztočnic). Prekmurski korpus tvori 817 leksikalnih enot (kar predstavlja 15,5-odstotni delež vseh iztočnic), od tega jih v terminološki okvir izobraževanja spada 95, tematsko pa zajemajo celoten spekter izobraževanja.

3 Navedene slovarske kratice predstavljajo oznake posameznih regij, ki se najdejo v slovarju.

Ta vse obsežnejši korpus je možno analizirati z več različnih vidikov. V svojem članku najprej podajam tipologijo slovarskih sestavkov, nato pa skušam orisati značilnosti prevzetih besed. Dotaknem se njihove tematske razporeditve, njihovih besednovrstnih značilnosti ter časovne kvalifikacije, ob čemer se na kratko posvetim tudi zastarelim in starinskim leksikalnim enotam ter pojavom, ki se v celoti umeščajo med neologizme.

Prevzemanje besed je naravna posledica sobivanja ljudstev in narodov in predstavlja enega od najpomembnejših dejavnikov širjenja in bogatenja besedišča določenega jezika. Korpus prevzetih besed je v leksikalnem in semantičnem ustroju madžarskega jezika velikega pomena. V različnih obdobjih zgodovine jezika je (bil) medsebojni vpliv jezikov različno močan, navadno sorazmerno z družbenimi in ekonomskimi okoliščinami. Ta proces je v življenju madžarskega jezika tudi dandanes virulentnega pomena. Prevzemanje besed zadeva govorno različico jezika; leksikalne enote, prevzete iz državnega (večinskega) jezika, so v prvi vrsti nastopale oziroma nastopajo kot gradniki govorne različice jezika in so tako zapolnjevale oziroma zapolnjujejo nastalo jezikovno vrzel (Lanstyák 2008: 134–135). To še posebej velja v kontekstu Prekmurja, saj pisna različica jezika razen v okviru madžarskojezičnega izobraževanja v govorni skupnosti ni igrala oziroma ne igra izrazite vloge. Porast elektronske komunikacije, ki smo ji priča v zadnjem času, pa po drugi strani pospešuje prevzemanje kontaktnojezikovnih pojavov tudi v npr. pisne različice narečij (o tem podrobneje Kolláth 2016, Veszelzski 2013). Medtem ko se v luči »nezahtevnosti« digitalne komunikacije pogosto pojavlja strah za obstanek standardnomadžarske jezikovne različice, predstavlja ta okoliščina v Prekmurju dejavnik ohranjanja jezika, saj je spodbudila določeno vrsto (doslej še neobstoječe) narečne pismenosti. Prav tako je pomembno poudariti dejstvo, da prevzemanje poteka iz jezika okolja, to pa močno vpliva na način, obliko in obseg procesa (Benó 2014: 36).

Tipologija slovarskih sestavkov na podlagi regionalne zastopanosti iztočnice

Slovarski sestavki v slovarju *Termini* so v tem oziru navadno dveh vrst: če je dana iztočnica poznana in v rabi zgolj v eni sami regiji, lahko ustrezen slovarski sestavek imenujemo *enoregijski* ali enkratni. Velika večina slovarskih sestavkov za prekmurski korpus je tovrstnih.⁴ Če je leksikalna enota v rabi tudi v drugih regijah, potem se slovarski sestavek opredeli za *večregijskega* oziroma skupnega. Tabela 1 prikazuje to razdelitev:

4 Prevzetki iz slovenščine se ob upoštevanju izgovorjave zapisujejo skladno z madžarskimi pravopisnimi pravili (*č* = *cs*, *dž* = *dzs*, *š* = *s*, *s* = *sz*, *ž* = *zs*). V primeru, da gre za posredno prevzeto besedo oziroma tam, kjer razumevanje in identifikacija nista sami po sebi umevna, navajam tudi standardno slovensko različico leksikalne enote. Ob madžarskih stavčnih primerih navajam tudi slovenski prevod.

Tabela 1: Tipologija slovarskih sestavkov na podlagi regionalne zastopanosti iztočnice

Tip slovarskega sestavka		Primeri (prevzete besede)
Enoregijski slovarski sestavki (Mv)		<i>berilo, bruc, brucka, brucovanje, cicibán, differenciális vizsga</i> , 'diferencialni izpit', <i>diplopszka, eAsistent, eldob</i> ('vrgel me je na izpitu'), <i>elesik</i> ('je padel'), <i>előkészület</i> 'učna priprava', <i>érettségi tánc</i> 'maturantski ples', <i>eszpeo</i> (SPO), <i>fakulteta, fellépés</i> 'nastop', <i>govorilna, hospitáció, iskolavreckska</i> 'šolska vrečka', <i>kemicsni, konceptni liszt, korekturni, likovna, málica, maturant, maturantszki plesz</i> ('maturantski ples'), <i>maturitetni tecsaj</i> ('maturitetni tečaj'), <i>opomin, penkalo, piszni, podalsano, prodekánka, prorektorica, racsunalniszto</i> ('računalništvo'), <i>rázredniska, spricáz, stipendio, studentka, studentszka, studéroz, susz, száraztinta</i> ('suha tinta'), <i>szpозnávánje</i> ('spoznavanje okolja'), <i>szprejemni, szpricseváló, srednja</i> ('srednja šola'), <i>szuplenca, tájékoztatási nap</i> ('informativni dan'), <i>tehnikai kar</i> ('tehnična fakulteta'), <i>ucsenik, urnik, usztni, verouk, zavad, zgovovina</i>
Večregijski slovarski sestavki	južnoslovanski kontaktnojezikovni prevzetki – Mv + Hv in/ali Va	<i>abszolvent, aktíva, dom, faksz, flomaszter, iszpit, magisztérium, ocena</i> (Mv + Va), <i>osznovna</i> (Mv + Hv), <i>popravni</i> (Mv + Hv), <i>praksza, printer, prodekán</i> (Mv + Hv), <i>profeszorica</i> , 'učiteljica v srednji šoli' (Mv + Hv + Va), <i>rázrednik</i> (Mv + Hv), <i>teta</i> (Mv + Hv)
	Mv + katera koli druga regija oziroma regije	<i>docent</i> (Mv + Hv + Va + Őv), <i>geográfia</i> (Mv + Hv + Va + Fv), <i>internát</i> (Mv + Er + Fv + Va + Őv), <i>kabinet</i> (Mv + Va + Hv + Ka), <i>katedra</i> (Mv + Er + Fv + Va + Hv + Őv), <i>kontrolka</i> (Mv + Fv), <i>magiszteri</i> ('magistrski' Mv + Va + Hv + Fv + Ka + Er + Őv), <i>matúra</i> (Mv + Hv + Va + Er + Őv), <i>osztálytárs</i> ('sošolec' Mv + Fv), <i>professzor</i> (Mv + Hv + Fv + Er + Ka + Őv), <i>prorektor</i> (Mv + Va + Hv + Ka + Er + Fv), <i>referát</i> (Mv + Va + Hv + Er + Fv + Ka + Őv), <i>student</i> (Mv + Őv), <i>szeminár</i> (Mv + Er + Fv + Va + Ka + Hv + Őv), <i>szkripta</i> (Mv + Fv + Va + Hv),

Skupni slovarski sestavki zrcalijo jezikovne, družbene in ekonomske povezave. Prevzete besede v prekmurskem korpusu se pogosto ujemajo s prevzetimi besedami iz drugih južnoslovanskih jezikov, tj. s prevzetimi leksikalnimi enotami v hrvaškem in vojvodinskem korpusu. Skupni slovarski sestavki z oznakami Mv, Hv in Va (troregijski skupni slovarski sestavki) so npr. *aktíva, flomaszter, printer, profeszorica* (pogovorno pogosto tudi v obliki *profeszorca*). Prekmurski in hrvaški (torej dvoregijski) skupni prevzetki so npr. *iszpit, osznovna, tecsaj, teta*. V okviru leksikalnega gradiva teh treh regij se seveda srečujemo tudi s pojavom, ko glasovna podoba slovarske iztočnice v različnih regijah ni povsem identična, ampak zgolj podobna, kar

je posledica različnega jezikovnega razvoja skupnega (slovanskega) etimona v različnih državnih jezikih: beseda *opomin* je sorodna – in pomensko popolnoma ustrezna – besedi *opomena*, ki jo srečujemo v vojvodinskem in hrvaškem korpusu; enako velja za prekmursko *ocena*, ki popolnoma ustreza vojvodinski besedi *ocena*, medtem ko ima *ocjena*, ki jo srečujemo v hrvaški madžarščini, drugačno glasovno podobo, a isti leksikalni pomen. Enako velja tudi za prekmursko *penkalo*, ki ustreza vojvodinskemu in hrvaškemu *penkala*. Prekmurska prevzetka *piszni* in *uszni* izvirata iz sln. analitičnih besednih zvez *pisni izpit* in *ustni izpit* (določilo samostalniške zveze kot posledica pogoste rabe prevzame slovnične in leksikalne značilnosti jedra), vojvodinski in hrvaški *piszmeni* in *uszmeni* pa iz določil besednih zvez srb. *pismeni rad* ‚pisna naloga‘ in hrv. *pismeni ispit* ‚pisni izpit‘.

Prevzeta beseda *kontrolka* po drugi strani zrcali drugačen tip regionalne povezave. V slovarju je ta leksikalna enota zastopana z dvoregijskim skupnim slovarskim sestavkom: ta beseda ima v gornjezemeljskem (Fv) in prekmurskem korpusu isti osnovni pomen (‚kontrolna naloga‘), a se v pokrajini Gornja zemlja pojavlja tudi kot tehnični termin v svetu avtomobilizma: označuje namreč tudi kontrolno svetilo na armaturni plošči avtomobila. To delno odstopanje v pomenskem polju lahko pojasnimo z mednarodnim pomenom korenske besede (njeno osnovno semantično opredelitvijo).

Interference v pogovoru dvojezičnih oseb

Neposredni vpliv večinskega jezika na elemente in obliko manjšinskega jezika se kaže v interferenci pri pogovoru dvojezičnih oseb. Jezikovna posledica interference je prevzemanje elementov na vseh jezikovnih ravneh. Jezikovni pojavi, ki so posledica prevzemanja in interference, so pojavi v okviru jezikovnega stika, ki so, poenostavljeno rečeno, lahko bodisi neposredni, oziroma formalno izraženi bodisi posredni oziroma formalno neizraženi: prevzete besede so posledica neposrednega (direktnega) ali posrednega (indirektnega) stika. Direktni jezikovni stik se udejanja v neposrednih in formalno izraženih prevzetih besedah, indirektni jezikovni vpliv pa se izraža v pomenskih in stilističnih prevzetkih in kalkiranih besedah ali besednih zvezah (Benő, Juhász, Lanstyák 2020: 155). Posebno skupino tvorijo hibridne prevzete besede in besedne zveze, v njih se namreč odraža tako neposredno kot tudi posredno prevzemanje.

V naslednji tabeli so navedeni primeri prevzetih besed s tematskega polja vzgoje in izobraževanja na podlagi tipa prevzemanja. Razvrstitev sledi zaprtemu podatkovnemu polju spletnega urejevalnika geselskih sestavkov.⁵

5 V tej tabeli slovenske pisne različice niso podane, saj so te razvidne iz Tabele 1.

Tabela 2: Tipologija prevzetih besed na podlagi tipa prevzemanja

Tip prevzete besede	Primer (prevzete besede)
Neposredno prevzeta beseda	<i>berilo, bruc, brucka, brucovanje, cicibán, dom, eszpeo, flomaszter, izspit, kontrolka, likovna, maturantni plesz, maturitetni tecsaj, ocena, opomin, osznozna, penkalo, popravni, printer, rázrednik, szkripta</i>
Mednarodna beseda – prevzeta preko državnega jezika	<i>abszolvent, docent, evidenca, praksza, referát, stipendio, studéroz, szeminár</i>
Hibridni kalk (beseda ali besedna zveza)	<i>diferenciális vizsga, diferencialni izpit, hitri teszt, iskolavreckska 'šolska vrečka'</i>
Pomenski prevzetek	<i>osztálytárs, 'sošolec', katedra, professzor, profeszorica</i>
Stilistični prevzetek	<i>autoritás, evidenca, katedra, matúra, prodekan, prorektor, stipendio</i>
Kalk (beseda ali izraz)	<i>eldob, 'vrzi stran', elesik, 'padati', előkészület, 'priprava', fellépés, 'nastop', érettségi tánc, 'maturantski ples'</i>

Naravna posledica sobivanja in sožitja dveh ali več jezikov je prevzemanje besed in besednih zvez. Največji vpliv na prekmursko vernakularno različico jezika ima slovenski državni jezik, a hkrati najdevamo tudi neposredno prevzete besede iz sosednje hrvaščine (primer: v prekmurski madžarščini je tako v rabi izvorno hrvaški izraz *guzsvoa* in ne sln. *gneča*). Prevzemanje je lahko neposredno ali posredno, tako da govorimo o neposredno in posredno prevzetih besedah. Neposredno prevzete besede se pojavljajo v glasovni podobi slovenščine in se v madžarsko sintagmo umeščajo s pomočjo madžarskih obrazil. Te besede so v osnovi sinonimi standardnomadžarskim; na eni strani bogatijo regionalno jezikovno rabo, na drugi pa jezikovno rabo celotnega madžarskega govornega področja (Benő, Juhász, Lanstyák 2020: 155). Ne samo v izbranem korpusu, tudi v celotnem slovarju prevladujejo neposredno prevzete besede, število posredno prevzetih besed, pri katerih gre za to, da obstoječa beseda zadobi širši širše pomensko polje, pa je trenutno razmeroma majhno. Kot primer posredno prevzete besede lahko navedemo glagola *eldob* 'vreči' in *elesik* 'pasti', ki sta kalka slovenskega etimona: v tem kontekstu glagol *eldob* nastopa v pomenu 'vreči nekoga na izpitu', prim. *Hát eldobott... De várható volt mert egyáltalán nem voltam a dolognál... majd februárban meglesz (sln. No pač, vrgel me je ... Ampak saj je bilo pričakovano, ker nikakor nisem bil pri stvari; gre za sporočilo študenta preko mobilne aplikacije messenger, v katerem poroča o neuspelem izpitu),⁶*

6 Slovarski sestavki so zaradi raznih stavčnih primerov še posebej živi in barviti. Kot zbiratelji gradiva in uredniki smo še posebej veseli verodostojnih pisnih oziroma ustnih stavčnih primerov. V članku navedeni stavčni primeri so vzeti iz slovarskih sestavkov.

Tízből hatot eldobott máma a professzor a vizsgán (sln. *Danes jih je profesor od desetih vrgel šest*). Za glagol *elesik* sta v slovarju Termini navedena dva pomena: prvi je ‚pasti‘ v pomenu ‚pasti na izpitu‘ (*Megint elestem a vizsgán, tanulhatom újra az anyagot / Ponoვნo sem padel na izpitu, lahko kar začnem ponavlјati snov*), drugo pa ‚odpasti‘ v zvezi s šolsko učno uro: *Egyikeknek elesik a többi óra és ezért át lehetne rakni az órát?* (Sln. *Ali komu odpade naslednja ura in lahko uro zato prestavi?* ali: *Beteg a tanár, elesik az óra*; sln. *Učitelj je zbolel, ura odpade*.) Samostalniška zveza *érettségi tánc* je dobesečen prevod slovenske *maturantski ples*. Ključ za razumevanje leži v besedi *ples*: Ta beseda lahko namreč označuje tako plesno prireditev kot sam ples (v smislu dejavnosti): v jezikovni različici madžarščine, ki jo govorijo v Prekmurju, se je pomen zožil na prvo, prim. *Az érettségi tánc minden generációnak felejthetetlen élmény marad* (sln. *Na maturantski ples vsaki generaciji ostanejo nepozabni spomini*), *Minden lány hosszú ruhát csináltat az érettségi táncra* (sln. *Vsa dekleta so si za maturantski ples dala izdelati dolge obleke*). Posebej zanimive so v slovarju zabeležene t. i. hibridne tvorbe (hibridne kalkirane besede ali besedne zveze). S tem izrazom označujemo zloženke ali besedne zveze, pri katerih je eden od členov prevzet iz večinskega jezika, drugega pa predstavlja madžarska oziroma mednarodna beseda (tujka), ki je v rabi tudi v madžarskem jeziku. V besedni zvezi *diferenciális vizsga* (etimom zveze je sln. ‚diferencialni izpit‘) je tako ohranjena tujka v določilu, v jedru pa nastopa domači madžarski leksem. Zloženka *iskolavreckska* (iz sln. besedne zveze *šolska vrecka*) je kontaktna različica izraza za vrečo s higienskimi ali telovadnimi potrebščinami, prim. *Még az adidászakját⁷ is az iskolavrecksába tette, ott is maradt az egész szünidő alatt* (sln. *Še adidaske je dal v šolsko vrecko, tam pa so ostale čez počitnice*). Jedrni del zloženke, *vreckska* (sln. *vrecka*), je v pogosti rabi tudi samostojno: če pri sebi nimamo ničesar, kamor bi zložili kupljeno blago, v trgovini pri blagajni navadno prosimo za *vrecksko* (čemur ustrezajo standardnomadžarski leksemi *nejlonzacskó, reklámtáska* ali *zacskó*). Tudi večina novih prevzetih besed se takoj prilagodi jezikovnemu sistemu tiste različice madžarščine, v katero je prevzeta; proces podomačitve je razmeroma hiter. Kot posledica koronavirusne epidemije je v kontekstu šolstva in izobraževanja tako na primer v zelo pogosto rabo prišel izraz *hitri teszt* – samostalniško jedro te hibridne besedne zveze – tudi kot mednarodna beseda sama – namesto e-jevske izkazuje ö-jevsko samoglasniško barvo v nenaglašenem obrazilu, kot je razvidno iz naslednjega primera: *Mast tudtam meg, hogy a hitri tesztöm negatív, akko meg vagyok nyugodva ebbe a hétbe* (sln. *Ravno sem izvedela, da je moj hitri test negativno, torej sem lahko za ta teden pomirjena*). Še dva primera takšnega prilagajanja sta na eni strani glagol *studéroz* ‚studirati‘, ki izkazuje é-jevsko obliko, in na drugi samostalnik *stipendiu*, pri katerem je v izglasju razvidna u-jevska samoglasniška barva namesto standardnomadžarske o-jevske (*stipendió*), prim *Ván, aki csak a stipendiu miatt studéroz*

7 Prevzeta beseda *adidászka* izhaja iz imena blagovne znamke *Adidas* in je izvorno označevala samo športno obutev te znamke, dandanes pa se uporablja kot splošni izraz za športno obutev.

(sln. *So tudi takšni, ki študirajo samo zaradi štipendije*). Oba prevzetka predstavljata preko državnega jezika prevzeti mednarodni besedi.

Besedna vrsta v prekmurskem korpusu

Korpus kaže preučiti tudi z vidika besednovrstnih značilnosti prevzetih besed. V besednem gradivu prekmurskega korpusa se potrjuje ena od osnovnih tez kontaktnega jezikoslovja, po kateri velja, da se prevzemanje najintenzivneje vrši v okviru samostalniških besed (v zvezi s tem gl. npr. lestvico prevzemanja po Thomasonu in Kaufmannu [1988]): v vseh tematskih sklopih v celoti prevladujejo samostalniške besede (80 %), manj je glagolov: kot posredno prevzete besede v okviru izobraževalne terminologije v slovarju tako najdemo glagole *diplomál* ‚diplomirati‘, *el Dob* ‚vreči‘, *elesik* ‚pasti‘, *spricáz* ‚špricati‘ in *studéroz* ‚studirati‘. Besednih zvez, katere jedro je glagol, v okviru izobraževalne terminologije (zaenkrat) ni najti. V prihodnje bo preučevanje glagolov oziroma drugih besednih vrst vse bolj osrednjega pomena. Če v okviru celotnega prekmurskega korpusa primerjamo delež besed v razmerju do deleža besednih zvez, ugotovimo, da je delež besed neprimerno večji, besedne zveze (katerih jedro je samostalnik, glagol ali izglagolski samostalnik) se tako v okviru neposredno prevzetih kot tudi v okviru posredno prevzetih besed pojavljajo v razmeroma majhnem številu.

Prevzete besede

Prevzete besede, ki se v okviru izobraževalne in vzgojne terminologije pojavljajo v prekmurski madžarščini, zaobsegajo široko tematsko polje. V slovarju to tematsko širino odražajo stavčni primeri. V njih se tako pojavljajo npr. imena posameznih učnih predmetov, kot so *eszpeo*, *likovna* (prim. *Azt akartam csak mondani, hogy abba az szekrénybe például a ruhát tesszük be vagy a likovnára. Így van, mindenfélét bele tudtok tenni. Igen, meg a papucsot. Szépen kell tartani, tisztán kell ... / Samo to sem hotel reči, da v tej omarì spravljamò oblačila ali pa [pribor] za likovno. Tako je, vse možno lahko spravimò tja. Da, tudi copate. Mora biti lepo urejena, čista ...*),⁸ *narava*, *racsunálnistvo* (prim. *Én pedig rajznál nem vagyok ollan jó, hogy... hogy így ecsettel hogy valamit rajzolok... és még én negyedik osztálybo meg ilyen sport valamire fogok járni, meg racsunálnistvora / Jaz pri risanju nisem tako dober, da bi ... da bi lahko kaj naslikal s čopičem ... v četrtem razredu bom raje hodil na kakšen šport ali pa na računalništvo), *rázredniska* (prim. *Nem volt mámo razredniskánk, mer a profeszorca hirtelen beteg lett / Danes nismo imeli razredniške, ker je učiteljica zbolela.*), *szpózánvánje* (prim. *Mit a legnehezebb tanulni?... a leg, igen, és a legnehézebb, amit tanulok az szokott lenni a matematika. Matematika? Hát azt**

8 Navedeni daljši izseki, zabeleženi v slovarju, izvirajo iz oddaj Pomurskega madžarskega radia (MMR), v okviru katerih so učenci pripovedovali o sòlskem življenju (<https://www.rtvlo.si>).

csak gyakorolni kell. Nekem a szlovén meg a szpoznávánje / Kateri predmet ti je najtežji? Najtežji ... ja, najtežji predmet, ki se ga učim, je matematika. Matematika? No, pa saj tam moraš samo delati vaje. Meni sta [najtežja predmeta] slovenščina in spoznavanje), verouk, zgodovina (prim. Zgodovináná a második világháboruru tanulunk / Pri zgodovini se učimo o drugi svetovni vojni.); poleg tega se pojavljajo izrazi za učne pripomočke, npr. berilo (prim. Otthon felejtettem a berilot, nézhetem a tiedet?! Berilo sem pozabil doma, ali lahko berem iz tvojega?), iskolavreckska, ucsbenik; prav tako se najdevajo izrazi za glavne vrste pisal, npr. flomaszter (prim. A gyerekek ma rajzoltak először flomaszterrel / Otroci so danes prvič risali s flomastrom.), kemicsni, korekturni, penkalo (prim. Sose írok penkalove / Nikoli ne pišem s penkalom.), voscsenka (Prim. Voscsenkával szeretek a legjobban rajzolni / Najraje rišem z voščenko.); iz slovenščine je prevzetih več izrazov za šolske dokumente in informacijsko infrastrukturo, npr. eAsistent (prim. Ma már mindent az eAsistentbe írnak a tanárok, a szülők azonnal láthatják az interneten, mi történt az iskolában. / Dandanes učitelji prav vse vpisujejo v eAsistenta, starši na internetu takoj vidijo, kaj se dogaja v šoli.), redoválnica (prim. A tanitu néni beirta a redoválnicába a cövekököt / Učiteljica je cvek vpisala v redovalnico.), szpricseválo, urnik (prim. Nézd meg az urnikon, millen óra lesz / Poglej na urnik, katero uro imamo zdaj). Nadalje se najdevajo izrazi za tehnične pripomočke, npr. printer (prim. Kifogyott a toner, nem dolgozik a printer, kész, nem tudom kinyomtatni a szöveget / Zmanjkalo je tonerja, printer ne dela, konec, ne bom mogel natisniti besedila), izraze za vrsto izobraževalne ustanove, npr. osznozna (prim. Kevés a gyerek az osznoznán is, minden éven kevesebb / Tudi na osnovni je malo otrok, vsako leto jih je manj), szrednja, szrednjasola (prim. Szrednjasolába járok / Hodim v srednjo šolo), izraze za realije šolskega vsakdana, npr. málica, spricáz (prim. Tegnap spricáztam, mert nem bírtam végigülni a nyelvtanórát / Včeraj sem šprical, nisem mogel zdržati na uri slovnice), tájékoztatási nap (prim. Szlovéniában, így a Lendvai Kétnyelvű Középiskolában is ma és holnap szervezik meg a tájékoztatási napot délelőtt 9-kor és délután 3-kor, de virtuálisan / V Sloveniji, torej tudi na Dvojezični srednji šoli v Lendavi, danes in jutri potekajo informativni dnevi, v dopoldanskem terminu ob 9. uri, v popoldanskem pa ob 3., vendar bodo izvedeni virtualno), telovádnicá (prim. Nem a telovádnicábo vótunk mámo tornáná, hanem künn / Danes pri telovadbi nismo bili v telovadnici, ampak zunaj), pojavljajo pa se tudi izrazi za interesne in druge dejavnosti, npr. plavalni tecsaj, podalsano (prim. Minden leckét megcsináltunk podalsanoba, otthon már csak játszunk / Vse naloge smo naredili v podaljšanem, doma se lahko igramo), in izrazi za zadolžitve in naloge udeležencev v učnem procesu, npr. aktívá, diferenciális vizsga (prim. Még meg kell csinálnom három diferenciális vizsgát is, mert más szakra akarok menni a második fokozaton / Moram opraviti tudi tri diferencialne izpite, ker želim na drugi stopnji obiskovati drug študijski program), govorilna, iszpit, kontrolka (Tegnap kontrollkát írtunk matematikánál / Včeraj pri matematiki pisali kontrolko), opomin, popravni (prim. A popravni alig a második rokon [stnd. időpontban] sikerült / Popravnega sem

opravil komajda v drugem roku), szuplenca (prim. Most jött az igazgatóbhelyettes íméle, kaptam holnap reggelre egy szuplencát, így megint fél nyolcor kezdek / Ravno sem dobila e-pošto ravnateljvega namestnika, za jutri zjutraj sem dobila suplenco, spet začenjaj ob pol osmih), usztni.

Spremembe jezikovne rabe v zrcalu korpusa

Gradivo madžarsko-madžarskega slovarja in podatkovne baze *Termini* se neprestano razvija, slovarski sestavki se poglobljajo, nabor stavčnih primerov se bogati; zahvaljujoč spletni obliki uredniki pri delu namreč niso omejeni ne vsebinsko ne z ozirom na obseg. Pri določenih prevzetih besedah smo priča spremembam v njihovi časovni razsežnosti: pogostost rabe se manjša, s časom pridejo iz rabe, kar vodi k temu, da je treba dani pojem poimenovati z novo besedo. Tako se beseda *redoválnica* ob prevzetku *eAsistent* skorajda ne uporablja več (ker se več ne uporablja njegov denotat), prav tako pa v je prekmurski madžarščini za napihljivo blazino za na plažo vse bolj v rabi izraz *blazina*, ki nadomešča starejši *jugoplastika*. Na razvoj v izvornem kot tudi v ciljnem jeziku imajo velik vpliv zunajjezikovne okoliščine in dogodki. Najaktualnejša je žal pandemija virusa SARS-CoV-2, ki je zadnji dve leti krojila naša življenja in naše razmišljanje ter pustila pečat tudi v jezikovni rabi: pojavilo se je veliko število novih besed za konceptualizacijo novih pojavov, v prekmurski madžarščini pa je bil velik delež teh besed prevzet iz ali preko slovenščine. Nekaj primerov z obravnavanega tematskega področja z navedbo standardnomadžarskih ustreznic: *hitri teszt*, (pouk) *na daljavo* (stnd.: *távoktatás*), (pouk) *vszivo* (stnd.: *jelenléti oktatás*), *razkuzsilo* (stnd.: *fertőtlenítő*), *tesztiranje* (stnd.: *tesztelés*), prim. Tesztiranje *voltam, ezért nem tudtam odaérni az órára* (sln. *Bila sem na testiranju, zato nisem mogla priti na uro*); *Egyik hétbe na daljavo vagyunk, a másik hétbe meg vszivo* (sln. *En teden smo na daljavo, drugi teden pa v živo*); *A mamám szeptembertől tovább szamiozolációjába van, én vásárolok neki mindent* (sln. *Moja mama je od septembra v samoizolaciji, vse nakupe zanjo opravim jaz*); *Má csupa seb a kezem a razkuzsilotu, hiába kenem minden órába zsíros krémmé* (sln. *Od razkužila imam dlani že čisto polne ranic, zaman si jih vsako uro mažem s kremo*).

Možen vpliv na proces prevzemanja besed in na rezultate tega procesa lahko izluščimo tudi iz trenda, ki ga v zadnjih letih opazamo v okviru dvojezičnega javnega izobraževanja v Prekmurju: madžarski starši svoje otroke vpisujejo v dvojezične osnovne šole, tako da niso v stiku le z različnimi jeziki (materni jezik, jezik okolja, tuji jezik), temveč v šoli prihaja tudi do stika več različic madžarščine. Prihodnji jezikovni razvoj v okviru prevzetih besed bo zanimivo spremljati tudi v tem izredno pestrem jezikovnem kontekstu. V srednje šole se po drugi strani vpisujejo tudi enojezični slovenski dijaki, zlasti v programe srednjih strokovnih in poklicnih šol. Da bi se lahko učinkovito udeleževali dvojezičnega izobraževanja, se s polno paro učijo tujega jezika

– madžarščine. Zelo informativno bo preučevati, kako poteka ta stik – med drugim, kakšno smer bo ubral proces prevzemanja, če se npr. v srednjih šolah delež dijakov, ki jim je slovenščina prvi jezik (materinščina) oziroma delež maternih govorcev madžarščine v osnovnih šolah, poveča v razmerju do dosedanjega.

Preživetje maternega jezika, ko je ta v manjšinskem položaju, je v veliki meri odvisno tudi od odnosa govorcev do lastne vernakularne različice maternega jezika. O tem, da je ta odnos dandanašnji pozitiven (ni bilo vedno tako), med drugim priča stran na družbenem omrežju Instagram, ki pod naslovom *Ledvai argó* (sln. *Lendavski argo*) beleži jezikovno rabo mlajših govorcev madžarščine na podlagi konkretnih primerov. Nekaj primerov za ilustracijo (z navedenimi standardnomadžarskimi ustreznici): *Te má cepizted magad?* (sln. *Ti si se že cepil*, stnd. *Te már beoltattad magad?*); *Te mit vetti neki valentinovora?* (*Kaj si ji kupil za valentinovo?* stnd.: *Te mit vettél neki Valentin-napra?*); *Popaj⁹ dostavljaz picákok?* (sln. *Ali Popaj dostavlja pice?*, stnd. *A Popaj kivisz pizzákat?*).

Sklep

V prispevku sem na izbranih vidikih predstavila v slovarju *Termini* opisan del prekmurskega korpusa, ki se nanaša na prevzete besede s tematskega polja vzgoje in izobraževanja. Namen prispevka je v prvi vrsti seznanitev širše javnosti s tem slovarjem, vzbuditev zanimanja čim širšega kroga ljudi za leksiko, predstavljeno v slovarju, in spodbujanje k čim pogostejši in čim širši uporabi slovarja z vsemi možnostmi uporabe in zbranimi ter sistematiziranimi informacijami. Prevzete besede v okviru izobraževalne terminologije verodostojno zrcalijo raznolikost in bogastvo jezikovnih različic maternega jezika, hkrati pa kreativnost govorcev jezika, učencev, dijakov in študentov. Iz državnega (večinskega) jezika prevzete besede in besedne zveze (posredni in neposredni kontaktni pojavi) so osrednjega pomena v ustroju slovarja.¹⁰ Kodifikacija zamejskega besedja (madž. *bt szavak*)¹¹ dviguje prestiž madžarščine v zamejskih regijah in s tem pripomore k ohranjanju jezika in znotrajjezikovne raznolikosti, in – s prepoznavanjem raznovrstnosti – ustvarjanju integrativne celote v madžarski govorni skupnosti (Tolcsvai Nagy 2017: 187). Slovar *Termini* je primer dobre prakse. V prvi vrsti zato, ker omogoča takšne vrste madžarsko-madžarsko komunikacijo, ki doslej

9 Picerija v Lendavi.

10 Na tem mestu je treba dodati še, da so slovarski sestavki dandanes opremljeni tudi z ilustracijami in fotografijami, kmalu pa bodo uporabnikom na voljo tudi zvočni posnetki, s čimer bo bogat nabor podatkov v slovarju in podatkovni bazi postal še bolj nazoren in uporaben.

11 Pod izrazom zamejsko besedje (madž. oznaka *bt szavak*) razumemo leksikalne enote v besedju zamejskih različic madžarskega jezika, ki izvirajo iz vsakokratnega državnega (večinskega) jezika, tj. prevzete elemente (besede, besedne zveze).

ni bila mogoča (praktični vidik); slovar pa ni uporaben samo za iskanje t. i. standardnomadžarskih ustreznice v okviru jezikovne rabe v zamejskih regijah, ampak odlično deluje tudi v obratni smeri: enojezični govorec (madžarske) madžarščine lahko spozna svojstvene besede zamejskih regij in s tem vsaj na receptivni ravni sodeluje v njihovem jezikovnem življenju (simbolni vidik). Da ne omenjamo, da ustroj slovarja in korpus, razdelan v podatkovni bazi, nudita neštete možnosti analize, s tem pa se ob interdisciplinarnem pristopu širijo raziskovalni cilji in vsebine z ozirom na celoten madžarski govorni prostor (teoretski vidik), npr. spoznavanje, primerjanje strokovnih terminologij (npr. izobraževalne, pravne, administrativne), ki so v rabi v zamejskih regijah. S tem pa se posamezni korpusi strokovnega besedja razvijajo in utrjujejo.

Viri

Spletna stran Madžarske jezikovne raziskovalne mreže *Termini*: <http://termini.nytud.hu/>
<https://www.rtv slo.si>
https://www.instagram.com/lendavskiargo/?utm_medium=copy_link

Literatura

- Benő, Attila, 2008. *Kontaktológia A nyelvi kapcsolatok alapfogalmai*. Egyetemi műhely kiadó: Cluj-Napoca.
- Benő, Attila, 2014. *Kontaktusjelenségek az erdélyi magyar nyelvváltozatokban*. Erdélyi Múzeum Egyesület: Kolozsvár.
- Benő, Attila – Péntek, János, ur. 2011. *A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat tíz éve*. Dunaszerdahely: Gramma Nyelvi Iroda – Kolozsvár: Szabó T. Attila Nyelvi Intézet.
- Benő, Attila – Juhász, Tihamér – Lanstyák, István, 2020. A Termini »határtalan« szótára. *Magyar Tudomány* 181/2. DOI: 10.1556/2065.181.2020.2.2
- Eőry, Vilma, ur. 2007. *Értelmező szótár+*. Budimpešta: Tinta Könyvkiadó.
- Gaál, Péter, 2020. A változatos magyar nyelv: nyelvhasználat a Kárpát-medencében VIII. – szavak az oktatás és az iskola tárgyköréből. <https://nepuj sag.net/nyelvr%C5%911-mindenkinek/9356-a-v%C3%A1ltozatos-magyar-nyelv-nyelvhaszn%C3%A1lat-a-ka%C3%A1rp%C3%A1t-medenc%C3%A9ben-viii-%E2%80%93-szavak-az-oktat%C3%A1s-%C3%A9s-az-iskola-t%C3%A1rgyk%C3%B6r%C3%A9b%C5%911.html> (10.02.2021)
- Kolláth, Anna – Kruzslicz, Tamás – Gaál, Péter, 2021. Trenutni trendi pri opisovanju različic madžarskega jezika v Prekmurju. *Jezik in slovstvo*. 66/ 2–3. 167–179.
- Kolláth, Anna, 2019. A szlovén nyelv keleti szomszédja: a magyar nyelv = Madžarski jezik : vzhodni sosed slovenskega jezika. V: Šekli, Matej (ur.), Rezoničnik, Lidija

- (ur.). *Slovenski jezik in njegovi sosedje*. Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. Str. 40–56. Zbornik Slavističnega društva Slovenije, 29.
- Kolláth, Anna, 2005. *Magyarul a Muravidéken*. (Madžarsko v Prekmurju.) 1. izd. Maribor: Slavistično društvo Maribor. ZORA 39.
- Kolláth, Anna, 2006. Detrianonizacija madžarskega jezika – izzivi in možnosti v tretjem tisočletju v osrčju Evrope. *Jezik in slovnstvo* 51/3–4. 85–102.
- Kolláth, Anna, 2007. Beszámoló a határon túli magyarnyelvi kutatóműhelyek virtuális hálózatának szótárprogramjáról. *Lexikográfiai füzetek* 3. 257–271.
- Kolláth, Anna, 2012. *A szlovéniai magyar nyelv a többnyelvűség kontextusában*. Bielsko-Biala, Budimpešta, Kansas, Maribor, Praga: ZORA 92.
- Kolláth, Anna, 2020. A magyar nyelv muravidéki változata az új évezredben – az oktatás és a kutatás kontextusában. *Magyar Tudomány* 181/2: 177–189.
- Kolláth, Anna, 2021. Az iskola nyelve(i) – a Termini szótár oktatás és nevelés fogalomkörű kölcsönszavainak élete a Muravidéken. In: Csernicskó, István és Kozmács, István (ur.): *Kétnyelvűség – oktatás – nyelvmenedzselés. Írások, tanulmányok Vančo Ildikó születésnapjára*. Nyitra: Közép-európai Tanulmányok Kara, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem.
- Kolláth, Anna – Lehocki-Samardžić, Ana – Vukov-Raffai, Éva, 2021. Az oktatás terminológiája a Termini-szótárban – délszláv nyelvi kontaktusban. *Nyr.* 145/4. 389–401.
- Kolláth, Anna – Gróf, Annamária, 2013. *Hungarian in Slovenia. ELDIA case-specific report*. [https://fedora.phaidra.univie.ac.at/fedora/get/o:356605/bdef:Content/get\(02.10.2021\)](https://fedora.phaidra.univie.ac.at/fedora/get/o:356605/bdef:Content/get(02.10.2021))
- Lanstyák, István, 2006. *Nyelvből nyelvre*. Pozsony: Kalligram Könyvkiadó. 57–104.
- Lanstyák, István, 2008. A magyar szókészlet szétfejlődése 1918 után. In: Fedinec, Csilla, ur. *Értékek, dimenziók a magyarságkutatásban*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság. 118–135.
- Pintér, Tibor, 2017. Adatbányászat a kétnyelvűség mögött. In: Benő, Attila – Gúti, Erika – Juhász, Dezső – Szoták, Szilvia – Terbe, Erika – Trócsányi, András (ur.): *Tudományköziség és magyarságtudomány a nyelvi dimenziók tükrében*. Törökbálint: Termini Egyesület. 158–167.
- Pusztai, Ferenc, ur. 2003. *Magyar értelmező kéziszótár*, 2 kiadás. Budimpešta: Akadémiai Kiadó.
- Thomason, Sarah Grey – Kaufman, Terrence, 1988. *Language Contact, Creolization, and Genetic Linguistics*. Berkeley, Los Angeles, Oxford: University of California Press.
- Tolcsvai Nagy, Gábor, 2007. *Idegen szavak szótára*. Budimpešta: Osiris Kiadó.
- Tolcsvai Nagy, Gábor (ur.), 2017. *A magyar nyelv jelene és jövője*. Budapest: Gondolat Kiadó.

Szoták, Szilvia, 2019. Értjük egymást? Oktatásterminológiai különbségek a Kárpát-medence magyar–magyar kommunikációjában. In: Szoták, Szilvia (ur.): Diszciplínák találkozása – nyelvi közvetítés a 21. században. Budapest: OFFI Zrt. 247–259.

Veszelszki, Ágnes, 2013. Digilektus és netszótár. http://www.irodalomismeret.hu/fi-les/2013_1/veszelszki_agnes.pdf (10.02.2021)